

"تصور کنید، فقط تصور کنید ایران خاشقچی را وحشیانه داخل کنسولگری خود می‌کشت، دو هفته انکارش می‌کرد و بعد اینقدر مضحک آن را گردن می‌گرفت. تصور کنید بیانیته آمریکا آن موقع چطور بود

مجله نیوزویک هم چند ساعت پس از اعلام رسمی مرگ خاشقچی از سوی عربستان با انتشار طرحی از بن سلمان و ترامپ بر روی جلد خود نوشت که ترامپ در ازای نادیده گرفتن قتل خاشقچی چه چیزی دریافت می‌کند؟

نقاط تاریک فعالیت وی در سالهای اخیر

بود. خاشقچی همچنین در سال ۲۰۱۶ با تأیید اعدام روحانی سعودی شیخ باقر النمر وی را از جمله افراد نفوذی ایران در عربستان می‌دانست که با ترویج فکر براندازی به دنبال ضربه زدن به حاکمان سعودی بوده است. اما به تدریج با دور شدن خاشقچی از حلقه حاکمیت سعودیها از سال ۲۰۱۶، تغییر عقاید وی نیز آغاز شد. او در اندیشه‌های درواشنگتن از به قدرت رسیدن فردی مانند دونالد ترامپ بر مسند ریاست جمهوری آمریکا و سیاستهای جنگ‌افروزانه در خاورمیانه انتقاد شدیدی از خود نشان داد که به دلیل معروف بودن وی به عنوان یک چهره نزدیک به دربار سعودی، یک مقام رسمی سعودی اظهارات او را دیدگاه شخصی خاشقچی قلمداد کرده و آنها را رد کرد. با این اظهارات فشار دستگاههای امنیتی سعودی بر وی بیشتر شد که در نهایت او از فعالیت رسانه‌ای در عربستان منع شد. خاشقچی پس از بازداشت شاهزادگان ممتول سعودی توسط بن سلمان ابتدا سکوت اختیار کرد ولی در ادامه این رفتار ولیعهد را یک نمایش قدرت در بین اعضای خاندان آل سعود و زهر چشم گرفتن از منتقدان دانست و آن را به شدت محکوم کرد. او در نهایت با خروج از ریاض درواشنگتن مستقر شد و ضمن همکاری با رسانه‌های مشهوری از جمله فایننشال تایمز و واشپینگل یادداشت‌های انتقادی زیادی درباره سیاست خارجه سعودی از جمله جنگ علیه یمن که روزی خود از موافقان آن بود نوشت. خاشقچی در مطالب خود در روزنامه واشنگتن پست از تمرکز قدرت و سرکوب منتقدان توسط بن سلمان به شدت انتقاد می‌کرد و در صدد همکاری با شاهزاده ثروتمند سعودی ولید بن طلال برای راه‌اندازی شبکه ماهواره‌ای العرب بود تا با افشای گریه‌های خود به مقابله به حکومت آل سعود بپردازد.

باج‌خواهی آمریکا برای سکوت؟

اما با اعلام رسمی مرگ خاشقچی اظهار نظرهای رسمی و غیر رسمی دولتها و سیاستمداران دنیا تا حد زیادی از معادلات پرده برداشته است. دونالد ترامپ به عنوان حامی اصلی سیاستهای جنگ‌طلبانه سعودیها در خاورمیانه در جمع خبرنگاران، روایت عربستان سعودی در مورد مرگ خاشقچی را گامی بزرگ دانست که باید ارزیابی‌های بیشتری صورت بگیرد. ترامپ در پاسخ به یکی از خبرنگاران درباره احتمال تحریم عربستان از سوی برخی از نهادهای آمریکایی اعلام کرد که از نزدیک پیگیری روشن شدن همه ابعاد کشته شدن خاشقچی هستیم اما

ترجیح می‌دهیم قرارداد ۱۱۰ میلیارد دلاری را دستمایه تحریم قرار ندهیم و در ادامه از نیاز شدید به عربستان برای مقابله با ایران در خاورمیانه سخن گفت. این موضع ترامپ در ساعتهای اولیه تعجب بسیاری از سیاستمداران آمریکایی را برانگیخت و گمانه‌زنی‌ها درباره یک توافق پشت پرده سعودی - آمریکایی برای حمایت بین‌المللی آمریکایی‌ها از بن سلمان و عربستان را بیش از پیش تقویت کرده است. دام شف عضو دموکرات و نایب رئیس کمیته اطلاعاتی مجلس نمایندگان آمریکا در توئیتر خود ضمن ابراز شگفتی از صحبت‌های ترامپ ادعای نزاع ۱۵ نفر با یک نفر در یک کنسولگری را غیرقابل باور دانست و آن را یک نمایش مسخره دانست. لیندسی گراهام سناتور جمهوری خواه نیز روایت عربستان از قتل جمال خاشقچی را مشکوک خواند و اظهارات مقامات سعودی را فاقد مصداقیت دانست چرا که آنها قبلاً بر خروج خاشقچی از ساختمان کنسولگری و بی‌اطلاعی کامل از سر نوشت وی اصرار داشتند. مجله نیوزویک هم چند ساعت پس از اعلام رسمی مرگ خاشقچی از سوی عربستان با انتشار طرحی از بن سلمان و ترامپ بر روی جلد خود نوشت که ترامپ در ازای نادیده گرفتن قتل خاشقچی چه چیزی دریافت می‌کند؟ کاخ سفید نیز به تأیید خبر قتل خاشقچی از سوی عربستان با سردی برخورد کرد و ضمن ابراز تأسف، از پیگیری کشورش برای ادامه تحقیقات درباره قتل خاشقچی خبر داد. اما مهدی حسن، مجری و خبرنگار شبکه الجزیره انگلیسی در آمریکا ضمن انتقاد شدید از واکنش کاخ سفید درباره قتل خاشقچی در صفحه توئیترش نوشت: "تصور کنید، فقط تصور کنید ایران خاشقچی را وحشیانه داخل کنسولگری خود می‌کشت، دو هفته انکارش می‌کرد و بعد اینقدر مضحک آن را گردن می‌گرفت. تصور کنید بیانیته آمریکا آن موقع چطور بود."

اگر چه پس از فشارهای داخلی و خارجی ترامپ احتمال تحریم عربستان برای پرونده خاشقچی را بعید ندانست اما به نظر می‌رسد آمریکا علاوه بر تحریم سعودی‌ها به دنبال امتیاز گرفتن از مقامات این کشور برای همراهی بیشتر با آنها در برابر فشارهای بین‌المللی است.

اردوغان: جسد کجاست؟

این در حالی است که رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه می‌گوید که عربستان سعودی باید محل جنازه جمال خاشقچی، روزنامه نگار منتقد سعودی که در کنسولگری این کشور در استانبول

به قتل رسید را اعلام کند. آقای اردوغان در سخنرانی خود در جمع اعضای حزب عدالت و توسعه در آنکارا از مقامات ریاض خواست تا هویت "همدستان محلی" این قتل را را نیز اعلام کنند. رئیس جمهوری ترکیه ضمن تأکید بر نقش تلاش پلیس و تحقیقات ترکیه در مشخص شدن ابعاد قتل آقای خاشقچی از عربستان خواست تا ۱۵ فردی را که از سوی مراجع قضایی ترکیه به عنوان مضمون این قتل شناخته شده‌اند به ترکیه تحویل دهد. وی افزود: چه کسی دستور داد تا این ۱۵ نفر وارد ترکیه شوند؟ وی همچنین با اشاره به اینکه ۱۸ نفر بازداشت شده در عربستان، کلید حل این پرونده هستند، گفت که این افراد قاتل جمال خاشقچی را می‌شناسند. آقای اردوغان افزود مهم این است که چه کسی دستور قتل را صادر کرده است.

گزارشگر سازمان ملل متحد نیز می‌گوید که جمال خاشقچی، روزنامه نگار منتقد سعودی قربانی اعدام فراقانونی شده و طراحان آن "به اندازه‌های قدرت داشتند" که بتوان آنها را نماینده حکومت دانست. اگنس کالامارد، گزارشگر ویژه سازمان ملل در موضوع اعدام‌های فراقانونی، در مقر سازمان ملل در نیویورک گفت که برای رسیدن به این نتیجه که قتل آقای خاشقچی یک "اعدام فراقانونی" بوده، نیازی به مشخص شدن هویت افراد مرتبط با این جنایت نبوده است. خانم کالامارد همچنین خواستار انجام تحقیقاتی مستقل برای راستی‌آزمایی نتایج تحقیقات عربستان و ترکیه درباره پرونده قتل این روزنامه نگار سعودی شد.

تمام این ماجراها در حالی است که محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان می‌گوید: پرونده جمال خاشقچی، روزنامه نگار به قتل رسیده پرونده‌ای "در دناک" است.

ولیعهد عربستان در عین حال تأکید کرد "عدالت" اجرا خواهد شد. به گفته ولیعهد عربستان، ریاض و آنکارا تا دستیابی به نتیجه این پرونده به همکاری خود ادامه خواهند داد.

همچنین به دنبال قتل خاشقچی، آلمان خواستار توقف فروش اسلحه به ریاض از سوی کشورهای عضو اتحادیه اروپا شده است.

پیتر آلتمایر وزیر اقتصاد آلمان هفته گذشته گفت: فروش تسلیحات تازمانی که جزئیات قتل جمال خاشقچی روزنامه نگار منتقد ریاض مشخص نشده باید متوقف شود. او همچنین گفته است که این تصمیم می‌تواند باعث افزایش فشارها به ریاض شود تا درباره خاشقچی اطلاعات بیشتری منتشر کنند. ■